

تاریخ مصور جنبش دانشجویی، به مناسبت ۱۶ آذر، تقدیم به سال اولی‌ها

سیری در مبارزات دانشجویان ایران

از ۱۶ آذر ۱۳۳۲ (۱۹۵۳/۱۲/۷) تا ۱۶ آذر ۱۳۸۸ (۲۰۰۹/۱۲/۶)

۲۸ مرداد ۱۳۳۲ (۱۹۵۳) کودتای امپریالیستی علیه دولت دکتر مصدق که صنعت نفت را ملی کرده بود. سرکوب مبارزات از ادیخو اهاته مردم. این کودتا مستقیماً با دخالت سیا سازمان یافته بود. جنبه ملی و حزب توده (حزب طرفدار شوروی) بدون سازمان دادن مقاومت جدی شکست خوردند.

دسامبر ۱۹۵۳، سفر نیکسون معاون وقت ریاست جمهوری آمریکا به ایران در حمایت از شاه، تظاهرات دانشجویان علیه سفر نیکسون و رژیم کودتا، به گلوله بستن دانشجویان دانشگاه و به قتل رسیدن سه تن از دانشجویان. (بزرگ‌نیا، قنچی، شریعت رضوی) تبدیل ۱۶ آذر به روز دانشجویان و یک سنت مبارزاتی برای اکثر دانشجویان، مراسم بزرگداشت ۱۶ آذر برای اغلب دانشجویان به اولین روز چشم گشودن به حقیقت و مبارزه انقلابی بوده است.

بهمن ۱۳۳۹ (۱۹۶۰) حمله گارد به دانشگاه تهران و ضرب و شتم گسترده دانشجویان. اوج گیری جنبش دانشجویی طی سال های ۴۲ - ۱۳۳۹ (۶۳ - ۱۹۶۰)، جنبش دانشجویی نقش مؤثری در افزایش رفاه های امپریالیستی ایفا کرد.

دهه شصت میلادی، روی آوری گسترده دانشجویان به مارکسیسم و مرزبندی با فرمیسم حزب توده و شوروی، تحت تأثیر مبارزه حزب کمونیست چین علیه رویزیونیسم خروشایی، و پیروزی انقلاب کوبا، شکل گیری محافل و گروه های مارکسیستی در جنبش دانشجویی با گرایشات مختلف از طرفداری از مشی چریک شهری تا طرفداری از مبارزه مسلحانه توده ای

بیلانگاری "کنفدراسیون جهانی محصلین و دانشجویان ایرانی" توسط دانشجویان خارج از کشور در ابتدای دهه شصت. کنفدراسیون سرریا به یکی از رزمنده ترین، بسزرگترین، توده ای ترین و انترناسیونالیستی ترین تشکلات دانشجویی در سطح جهان بدل شد. این تشکل جایگاه تحسین بر انگیزی را در تاریخ جنبش دانشجویی جهان معاصر بدست آورد و در صحنه بین المللی به یکی از فعالترین و مؤثرترین تشکلات دموکراتیک و ضدامپریالیستی تبدیل شد. کنفدراسیون منعکس کننده اعتماد به نفس، بلندپروازی و آرمان گرایی نسل دهه شصت بود. این تشکل نقش مهمی در جنبش دانشجویی آمریکا و آلمان بازی کرد. نقش فعالی در پیشبرد مسابزه علیه جنگ تجاوزکارانه آمریکا علیه ویتنام و دفاع از جنبش های آزادیبخش مشخصاً جنبش فلسطین ایفا کرد.

سازماندهی اعتراض توده ای با تصد هزار نفره مردم توسط جنبش دانشجویی در ۱۸ دی ۱۳۴۶ (۱۹۶۷) در تهران، این مراسم در گرامیداشت غلامرضا تختی، از ورزشکاران مردمی که با رژیم شاه ضدیت داشت و به مرگ مشکوکی درگذشت، برگزار شد.

زمستان ۱۳۴۸، ۱۹۶۹) جنبش دانشجویی جرقه یک مبارزه توده ای گسترده را علیه افزایش قیمت حمل و نقل اتوبوس های شهری در پایتخت زد و حکومت را مجبور به عقب نشینی کرد.

طی سال های قبل از انقلاب ۱۹۷۹، نیمه اول دهه هفتاد میلادی مبارزات دانشجویی با اکت و خیز ادامه یافت. جنبش دانشجویی (نویز به بخش چپ آن) پرچم دفاع از مبارزات کارگران و زحمتکشان را برافراشت. ده ها تظاهرات سیاسی در شرایطی که خفقان و دیکتاتوری شدیدی بر جامعه حاکم بود، در محلات زحمتکشی و در مقابل کارخانجات سازمان داده شد. شمار دانشجویان زندانی فزونی گرفت. اغلب این دانشجویان بعدها به رهبران و کادرهای احزاب انقلابی در جامعه بدل شدند.

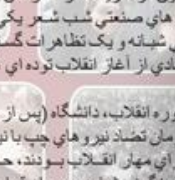
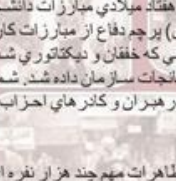
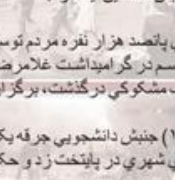
اسفند ماه ۱۳۵۷، تقریباً همزمان با تظاهرات مهم چند هزار نفره ای که دانشجویان عضو کنفدراسیون در آمریکا، در اعتراض به سفر شاه به آمریکا سازمان داده بودند، در یکی از دانشگاه های صنعتی شب شعر یکی از شعراي انقلابی ایران به نام «سعید سلطانیور» به تحصیسی شبانه و یک تظاهرات گسترده در خیابان های اصلی تهران بدل شد. این مبارزه در واقع نمادی از آغاز انقلاب توده ای ۱۹۷۹ بود.

در دوره انقلاب، دانشگاه (پس از یک تعطیلی چند ماهه) به مرکز سازماندهی انقلاب بدل شد. همزمان تضاد نیروهای چپ با نیروهای مذهبی ارتجاعی که مشغول زد و بند با امپریالیست ها برای مهار انقلاب بودند، حسدت یافت. دانشجویان در این دوره به ویژه دو سال پس از سرنگونی شاه در جریان قیام مسلحانه توده ای ۲۲ بهمن ماه، نقش فعالی در سازماندهی مبارزات توده ای ایفا کردند. دانشجویان در سراسر کشور دوشادوش کارگران به اشغال کارخانه های پاری رساندند. ابتکار مصاندره ایارتیمان های سرمایه داران بزرگ به نفع مردم زحمتکش را در دست گرفتند. با تقسیم و مصاندره زمین توسط دهقانان همراهمی کردند. از جنبش مسلحانه انقلابی خلق گرد فعالیت حمایت کردند. دانشگاه به مرکز مبارزه و تمام ادامه انقلاب علیه مرتجعین مذهبی تازه بقدرت رسیده بدل شد.

در اردیبهشت ۱۳۵۹ (۱۹۸۰) به فرمان خمینی تحت عنوان انقلاب فرهنگی اسلامی بورس به دانشگاه های کشور آغاز شد. نبرد خونین چند روزه ای آغاز شد. خمینی با اتکاء به نیروهای مسلح و پایه

بدر

bazr1554@gmail.com

تاریخ مصور جنبش دانشجویی، به مناسبت ۱۶ آذر، تقدیم به سال اولی‌ها

بذر

bazr1554@gmail.com

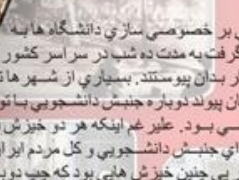
اجتماعی عقب مانده خود در جامعه موفق به سرکوب جنبش دانشجویی ایران شد. چندین نفر کشته، ده ها نفر زخمی و صدها نفر بازداشت، حاصل این نبرد بود. به مدت سه سال دانشگاه های سراسر کشور بسته ماند. تقریباً تمامی استادان و دانشجویان چپ و مترقی و لائیک تحت عنوان اسلامی نبودن مشمول تصفیه شدند و از ورود آنها به دانشگاه ها جلوگیری به عمل آمد. (بسیاری از این دانشجویان که عضو گروه های سیاسی بودند، طی سال های بعد به جوخه های اعدام سیرده شدند.)

با بستن دانشگاه ها، سرکوب، کشتار و تصفیه دانشگاهیان؛ و به موازات آن کشتار وسیع و سرکوب کلیه نیرو های انقلابی و از عاب مردم، دانشگاه نیز وارد دوره سکوت و رخوت شد. اصلی ترین دانشگاه کشور یعنی دانشگاه تهران عملاً به مسجد بدل شد. رژیم پس از بازگشایی دانشگاه ها استبداد دینی و جو پلیسی کشتن بر آنها اعمال نمود. رسماً آپارتاید جنسی در دانشگاه ها برقرار شد. حق رفت و آمد دختر و پسر با یکدیگر و سر یک میز نشستن از آنان سلب شد. حق تحصیل از برخی اقلیت های مذهبی و همچنین فرزندان خانواده های جان باختگان چپ، گرفته شد. درس های علمی مانند تکامل که در تضاد با باور های دینی قرار داشت از متون آموزشی جمع آوری شد. اما همه این اقدامات به ضد خودش بدل شد. از نیمه دوم دهه نود میلادی جنبش دانشجویی دوباره شوک فاش شد. کلیه اقدامات سرکوب گرانه و اپنولوژیک سیاسی رژیم برای اسلامی کردن دانشگاه ها به شکست انجامید. نسل جدیدی از مبارزان پا به میدان نبرد گذاشتند.

خیزش بزرگ تیر ماه ۱۳۷۸ (۱۹۹۹) در تهران نشانه بیداری سیاسی این نسل جدید بود. این خیزش پاسخی بود به بورش شبانه اوپاشیان حکومتی و ضرب و شتم بیرحمانه صدها دانشجو در خوابگاه این خیزش پا از دانشگاه به بیرون نهاد و شش شبانه روز پی در پی ادامه یافت و سراسر کشور را لرزاند. تا آن زمان حکومت تلاش داشت با کمک اصلاح طلبان حکومتی و تنها تشکل فرمایشی حکومتی، مهار و کنترل جنبش دانشجویی را در دست داشته باشد و آنرا به ابزاری برای پیشبرد دعوای جناح های مختلف حکومتی بدل کند. اما پس از آن خیزش جنبش دانشجویی نقش مستقل خود را دوباره بازیافت.

در خرداد ۱۳۸۳ (۲۰۰۴) اعتراض دانشجویان به تصمیم دولت مبنی بر خصوصی سازی دانشگاه ها به یک خیزش بزرگ دیگر منجر شد. این خیزش که خیزش شیشه نام گرفت به مدت ده شب در سراسر کشور ادامه یافت. بسیاری از دختران و پسران جوان در شهر های دیگر بدان پیوستند. بسیاری از شهر ها تا صبح محل درگیری آنان با مأموران انتظامی بود. این خیزش بیان پیوند دوباره جنبش دانشجویی با توده های ستمدیده و خوار شده های عدالت خواه زنان علیه آپارتاید جنسی بود. علیرغم اینکه هر دو خیزش فوق سرکوب شدند اما دستاوردهای سیاسی تعیین کننده ای برای جنبش دانشجویی و کل مردم ایران به ارمغان آوردند. دانشگاه دوباره به سنگر آزادی بدل شد. در پی چنین خیزش هایی بود که چپ دوباره در جنبش دانشجویی ایران سر بلند کرد. نسل جدیدی از چپ هادر دانشگاه های ایران شکل گرفت.

این نیروی جدید در ابتدا کار خود را با تشکیل گروه های مطالعاتی مارکسیستی حول نشریات دانشجویی آغاز کردند و پس از مدتی با فعالیت های اکتیوئی کار خود را ادامه دادند که هر ساله سنتها روز دانشجو اوج این مبارزات می باشد.

این بخش از همان ابتدای موجودیتش در تقابل با اگر ایشات اصلاح طلبانه و لیبرالیستی درون جنبش دانشجویی هدف خود را اتحاد با دیگر جنبش های توده ای قرار داده است. بطور مشخص از جمله شعار هایش اتحاد با جنبش کارگری و جنبش زنان است. با رشد مبارزات ضد سرمایه داری در دنیا، در ایران نیز این دانشجویان چپ بودند که به افشای کاپیتالیسم پرداختند. بخش چپ جنب دانشجویی توانست در رابطه با خطر جنگ شعار «علیه استبداد داخلی، علیه دخالت خارجی» را برافرازد و این شعار را در سطح گسترده ای در جامعه فراگیر کند. جمهوری اسلامی که تا آن زمان چندان توجهی به گروه های چپ دانشگاه نداشت، اهمیت خطر را دریافت و به سرکوب مستقیم و آشکار دانشجویان روی آورد.

در دسامبر سال گذشته (۲۰۰۷) رژیم جمهوری اسلامی بیش از ۵۰ تن از فعالین چپ دانشگاه ها را طی یک هفته دستگیر کرد و روانه شکنجه گاه های خود کرد. علیرغم این ضربات که عمدتاً در پایتخت متمرکز بود. مبارزات دانشجویی ادامه یافت. دانشجویان چپ در فرادای همان روز دستگیری های که مصادف با ۱۶ آذر روز دانشجو بود، توانستند تظاهرات مستقل خود را سازمان دهند و مبارزات و اکتیوئی های مختلفی را برای آزادی رفقایشان سازماندهی کنند.

از مهمترین شاخصه های دور جدید این مبارزات، شیفت این مبارزات از دانشگاه های تهران به تقریباً تمام شهر ها و بخصوص شهر های بزرگ است. همچنین برجسته شدن نقش دختران و زنان جوان دانشجو و مسأله دختران دانشجو و مطالبات زنان است.

هم اکنون جنبش دانشجویی ایران - پیویژه بخش چپ و رادیکال آن - در حال درس گیری از تجارب مثبت و منفی گذشته خویش است تا اوجی دوباره به مبارزات خود بخشد. «با شروع خیزش مردم در خرداد ۱۳۸۸ فصل نوینی در جنبش دانشجویی گشوده شده است.»
..... و مبارزه ادامه دارد.....

پوستر و تار پوستر فوق سال گذشته توسط فعالین نشریه بذر برای " Primer Festival Mundial de la Digna Rabia " (مجلس بین المللی خشم عدالت در جهان - مکزیک) ارسال شد و در اینجا به منظور انعکاس مبارزات دانشجویان ایران به زبان اسپانیایی به نمایش در آمد. امسال این پوستر را به زبان فرانسوی با کمک تغییراتی به روز می نمایم.

**مرگ بد
دین تانور**